

П. 554.125

ЗАЗДРІСНІ.

(Комедія на дві дії).

Тема запозичена з німецького.

Написав П. ФРАНКО.

КОЛОМІЯ, 1929.

ВИДАВНИЦТВО „РЕКОРД“ у КОЛОМІЇ.

З друкарні Вільгельма Бравнера в Коломії.

Copyright by Author.

Авторські права застережені.

ЗАЗДРИСНІ.

(Комедія на дві дії).

Тема запозичена з німецького.

Написав П. ФРАНКО.

КОЛОМІЯ, 1929.

Copyright by Author.

НАКЛАДОМ ВИДАВНИЦТВА „РЕКОРД“.

З друкарні Вільгельма Бравнера в Коломії.

II 554 125

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001009025583

1929. r. O.

ОСОБИ:

ІВАСЬ ХРУЩИК.

МАРІЯ, його дружина.

ДМИТРУСЬ ХАПЛИВИЙ,

ОКСАНА, його дружина.

ПАРАСКА, служниця панства Хрущиків

І. ДІЯ.

«В домі п. Хрущиків. Кімната уряджена по міщанськи. На ліво софа, напроти стіл застелений обрусом: на столі подано до підвечірку.

1. Виступ.

Параска (вносить піднос з філіжанками і звертається у середні двері). Кава, прошу панства! (Вертає до стола і наливає каву). Але ж бо вони сьогодні довго засиділися. Коби хоч пан не спізнилися до поїзду.

2. Виступ.

(Попередна. Хрущик із платком у руці. Хапливий за сценою).

Хр. (кличе). Ходіть сюди, тут прямо холодно в порівнанні з їдальнею!

Пар. (подає йому каву). Свіженька, майже Мокка!

Хр. Чи ти занесла Параско мою валізочку да дворець?

Пар. Таже ая, так як пан казали.

Хр. (тихо). А вступила по дорозі до кравця?

Пар. (тихо). Халат буде ще сьогодні готовий.

Хр. (оглядається трівожно на двері). Пс! добре, добре! (Голосно в двері). А гов! А ви чому не йдете, дітоньки?

Хап. (за дверима регочеться голосно). Таже йдемо, йдемо!

Хр. (пошепки до Параски). Найліпше буде, коли сама відбереш халат і скоренько занесеш до тайної кімнати.

П а р. Та добре, добре.

Х р. А то Бортен готов іще впасти на голову та принести халат сюди і все могло би пропасти.

П а р. Та добре, добре.

Х р. А пані ще нічого не знають про то все?

П а р. Я принайменше, бігме, ще нічого не зрадила!

Х р. Добре, добре. (Голосно). А ви аж тепер надходите!

3. Виступ.

(Попередні. Марія. Хапливий і Оксана).

Х а п. (провадить попід руку Марію і як тільки входять через двері, пускає і чемно кланяється).

Х р. (усміхається вимушено). Алеж бо ти, Дмитре, неімовірно чемний.

О к с. (сідає на софу, подразнено) І мені так здається.

Х а п. (сміється). А вам вічно щось привиджується. (Затримується коло Марії, посередині кімнати. Всі підходять до стола і беруть філіжанки з кавою, які їм подає Параска).

Х а п. (до Марії). Люба добродійко, ваш обід був чудесний.

М а р і я (приязно). Коли вам дати то що любите, тоді радо висловлюєтеся у суперлятивах.

Х а п. Любий Івасю, твій порічняк був понад усяку похвалу.

Х р. Тішить мене дуже; чим більше його петься, тим він ліпше смакує. Прошу тебе, Масю! — вибачте панство — кілька слів із огляду на мій відїзд.

М а р. (підходить до Хр).

Х а п. Прикази з вище на час неприявности, як то легко можна догадатися.

Х р. (півголосно до Марії, силувано жартує). Алеж, ти Масю, була сьогодні пересадно чемна при обіді супроти того Хапливого.

М а р. Чиж се не мій обовязок як хазяйки?

Х р. А навіть задала собі труду й затямила його улюблені страви.

М а р. (усміхається). О, добра хазяйка все стямлює, що люблять приятелі. (Говорять дальше тихо).

О к с. (головою прикикує чоловіка, півтихо, подразнено). Алеж бо й чемний був ти сьогодні при столі супроти Марусі.

Х а п. Чи ти би воліла, щоби я був нечемний?

О к с. Вона навіть з вдячности затямила собі твої улюблені страви.

Х а п. (добродушно). Голубчику, остав то на другий раз. (Говорять дальше тихо).

Х р. (півголосно). Підчас моєї неприсутности, будь ласка, е ходи нікуди, навіть до Оксани ні. Я можу вернути кожоді

хвилі а тоді булоби мені дуже прикро, як би я тебе не застав дома.

Мар. (зітхає добродушно). Добре, добре, мій мучителю, буду сидіти дома.

Окс. (півтихо). Іди, іди, такому чоловікови не можна вірити.

Хап. (добродушно). Надіюся, що ти ще поправишся. Обертається і сміється голосно). А то добре, відразу пізнати, що ми два молоді подружжя. Замість спільної розмови порозходилися у протилежні куточки і балакаємо собі любенько.

Хр. Я пращався з дружиною. Не виключене, що виїду на три дні.

Хап. (кпить). На три дні! Ціла вічність у шестимісячнім подружжю.

Окс. (подразнено). Для тебе се може й не видається довго. Справді ми вже три роки як пібралися.

Хап. (сміється). Ти, Сяню, сьогодні дуже дразлива. Тобі мабуть не вільно пити так багато порічняка.

Окс. О, замужній для подразнення не треба ніякого вина.

Хап. (сміється). Алеж бо се виглядає на вічну війну. (Присідається до Оксани і цілує її в руку).

Окс. (легко загнівана відвертається).

Мар. Дітоньки не сваріться.

Хр. Дорогенькі, беріть примір із нас.

Мар. (кпить). З нашого ніжного пращання.

Хап. (глядить на годинник). Коли твоє пращанне ще трохи довше потребає, то ми спізнилися. Чавунка відходить о четвертій а тепер уже пів.

Хр. Ага, що я ще хотів сказати. Таж я і так їду попри ваше помешканнє, жожу вас відвезти. Як думаєш, Сяню!

Окс. Ні, ні, після обіду треба дещо відпочати.

Хр. (іде по капелюх; до себе). А до біди таже він остане тут сам. (Подає Хапливому руку). Бувайте здоровенькі! (Виходить поволи).

Мар. (іде за ним).

Хап. Щасливої дороги, кланяйся гарним Львовьянкам.

Окс. (гнівно). О, сього вже за багато. Пощо йому придалися гарні Львовьянки?

Хап. (щипає себе в щоку). Смійся, любчику, та то лише так поміж юнаками говориться.

Окс. Се дуже неприлично, тай ти вже не юнак а жонатий.

Хап. (сміється). Ось і знов наслідки порічняка.

Хр. (обертається у дверях). Дмитре, таж ти міг би мене підпровадити.

Хап. Ані мені сниться трястися фіякром в таку спеку — то би мені могло пошкодити на здоровлю.

Хр. Алеж ради приятеля.

Хап. Прецінь не можу лишати тут самі пані. Проведемо разом ціле пополудне а потім підемо разом до кіна.

Хр. (вибухає). Неможливо!

Хап. Що кажеш?

Хр. (спокійніше). Моя дружина не йде до кіна — правда Ма?

Мар. Алеж —

Хр. (моргає до неї). Таж бо ти вже бачила цю програму та й чейже мусиш піти з візитою до панства...

Мар. (зітхає). Як так то не буду могли піти.

Хап. Очевидно як пані хочуть. Івасю, спізнишся на чавунку, бо чавунка не все спізняється.

Хр. Куди там! Параско, чи фякер уже заїхав?

Пар. Вже від години прошу пана. Але й я думаю, що то вже шкода їхати.

Хр. (вагається). Та ти таки Дмитре міг би відвезти мене на залізницю.

Хап. Алеж, любчику, мені тут так добре.

Хр. Знаєш, друже, маю тобі ще щось на вухо сказати.

Окс. Та вже їдь — ми шей так хочемо обговорити щось з Марусею — отже тебе не потребуємо.

Хап. (встає нерадо). Га, коли вже так мусить бути. Але поїду з тобою тільки до парку. Чейже не схочеш, щоби я вертав із самого двірця.

Хр. Ну, хай буде, відвезеш мене тільки до парку. Ходім!

Хап. Бувай здорова любочко. (До Марусі). На обіді в нас одержимо ананаса.

Хр. (в дверях). Ходи! ходи! (Вийшов).

Хап. До побачення. Цілую рученьки! (Вийшов).

Пар. (виходить за ними).

4. Виступ.

Марія. — Оксана.

Мар. (підходить до Оксани, що сидить. Зітхає). Мій Івась каже, що справи змусять його на будуче до численних подорожий того рода. Се дійсно слимакувати!

Окс. (надслухове). Тс! Тихо!

Мар. Що таке?

Окс. (біжить до вікна). Вони всідають. Вже відїздять!

Мар. Що тобі сталося? Ти так зворушена? Маєш клопіт із чоловіком?

Окс. (сміється гірко). Клопіт? О, коби лиш то. Алеж се значно більше, жахливо більше!

Мар. О Господи! Таже говори!

Окс. (пристрасно). Чоловік зраджує мене! Він негідник!

М а р. А так, ти знов заздрісна. Мусиш опановуватися. Вічні підозріння і недовіре затроюють життя тобі і твою чоловікови.

О к с. (гірко). Чоловікови ?

М а р. Знаю то по собі. Мій Івась хорий на ту саму недугу а його безпідставна заздрість вже не раз справляла мені прикрість.

О к с. Ти жалієшся цілком справедливо, але моя заздрість не є безпідставна.

М а р. Дай спокій! Ніколи в се не повірю, щоби щирий, добродушний Дмитро...

О к с. Диви, диви як ти його вихвалюєш. Він здається дуже тобі подобався.

М а р. (поважно). Твої шпильочки брала я досі все за жарт; але твій тон мушу взяти поважно!

О к с. Вибач, люба, я знаю, що ти не могла би мене ошукувати, вибач.

М а р. Дуже радо. Але тепер скажи все, що тебе пригнічує.

О к с. Я не ізза цього остала в тебе. Може небавом попрошу тебе о поміч. Отож подумай собі. Я відкрила, що мій чоловік винайняв десь собі над Прутом тасмну кімнату.

М а р. (здивовано). Що ?

О к с. (з натиском). Винайняв потасмну кімнату і що дня забігає туди на кілька годин.

М а р. Дивно!

О к с. Дивно? Ганебно!

М а р. Алеж успокойся.

О к с. Як я можу бути спокійна, коли бачу як ошукують мою щиру, вірну любов, коли руйнують усе мое щастя.

М а р. Алеж ти не знаєш напевно ?

О к с. Чого не знаю ? Що він там робить? Ха! ха! А то важко догадатися! Сходиться там із любовкою, що видерла мені його в безличний спосіб.

М а р. А хтож би зараз думав про найгірше?

О к с. О, мушчини здатні до всього. Думати про найгірше! Щож могло би приневолити чоловіка, який має свою хату, наймати ще окремо тасмну кімнату, тамтуди закрадатися, ховатися перед жінкою і то все так обережно, наче би поповняв який злочин. І дійсно поповняє злочин, злочин супроти своєї дружини. О. що до сього не маю ні найменшого сумніву — та кімната служить на тасмні любовні сходини.

М а р. (неспокійно). Не можу собі уявити...

О к с. Певно, ти ніколи мені не віриш, але й тобі колись отворяться очи. Хто знас, чи твій чоловік тобі вірний ?

М а р. (говорить чим раз неспокійніше, але старається покрити се під уданою веселістю). Коли б я була така заздрісна як ти, то певно гризлабися неменше. Представ собі, іменно, і мені

доносить дехто, що мій чоловік мабуть має десь потайну кімнату.

Окс. (схапується). І твій чоловік? (гірко). А то знаменито! Чоловік, що заморює тебе своєю заздрістю, що підглядає недовірливо кожний твій крок, має потайну кімнату і ошукує тебе в ганебний спосіб.

Мар. Але хтож буде підозрівати зараз найгірше.

Окс. Не будь знов така наївна та довірлива! Бо йнащо би иншого придалася твому чоловікови тайна кімната?

Мар. Не знаю, може заложив собі побічну канцелярию, щоби не потребувати далеко ходити. Адже Коломия така велика...

Окс. І не згадував тобі про се ані словом. Довірлива душа. А мій чоловік має таку кімнату, щоби приймати там, недужих? Правда?

Мар. Це було би цілком оправдане.

Окс. Ні, се цілком неможливе. Пані радникова Кромницька оповідала мені, що молоді люде і погані мужі мають уже такий звичай та наймають собі такі таємні кімнати, яких уживають на таємні сходи. Тоді ще я їй не вірила, але мій чоловік тай твій також дають нам у руки докази. Але я цього не стерплю. Я вже зірву маску з того облудника.

Мар. Алеж спокійніше.

Окс. Будь ти спокійна, коли можеш, в мені кипить.

Мар. Як ти про все дізналася?

Окс. Сказала мені перед тижнем пані меценасова Дранкевичева в тайні: знаєте, ваш чоловік винаймив собі потаємну кімнату.

Мар. Та злобна наклепниця, що все тільки розпитує про всіх знайомих а стямлює і доповнює тільки все найгірше.

Окс. О, ні, вона не злобна. Знає усе, але говорить тільки правду. Колиб на кожній вулиці мешкала така меценасова то наші мужі не сміли би навіть подумати не то про скоки на боки але навіть про малесенький крочок.

Мар. Боже мене хорони перед такими наклепницями. Було б їх ще кілька в Коломиї то ніяке подруже, ніяке нареченство не могли б існувати.

Окс. Але що до мого чоловіка, то язики не помилилися. Я казала його слідити...

Мар. (з докором). Оксано, ти оскорблюєш і себе і чоловіка.

Окс. Я мусіла упевнитися.

Мар. І про щож ти дізналася?

Окс. Стара Роблоха прослідила його аж до вулиці Мокрої — там він десь зникає. Але сьогодні уже буде знати й дім, куди заходить, а завтра...

Мар. Щож завтра?

Окс. А завтра сама переконаюся, що чоловік там робить.

Мар. Прошу тебе, Оксано, не роби сього.

Окс. Моє рішення непохитне. Я хотіла просити тебе піти зі мною та бути свідком.

Мар. Ніколи!

Окс. Як хочеш, піду сама. Але все таки числю на твою приязнь.

Мар. Що задумеш властиво?

Окс. Коли застану його в обіймах іншої, то не скажу йому ні словечка — але до дому не верну ніколи. Замешкаю у тебе, заки мама не приїде по мене.

Мар. Вважай, Оксано, ти злочинно виставляєш своє родинне щасте на пробу. А коли твій чоловік дійсно...

Окс. (із запалом). Коли він дійсно, то я мала би може йому простити! Ха! ха! ха! (холодно). Ми обі не однаково відчуваємо і думаємо про се, але моє рішення незломне. Тепер піду. (Йде по капелюх і парасольку). О п'ятій має прийти до мене Роблоха.

Мар. Я остерегла тебе. Коли б ти хотіла мене послухати... Пожди аж мій чоловік верне. Не поступай самовільно в так важній справі.

Окс. Ні, не стерплю такої муки, ще три безконечні дні. А впрочім, поміж мене і мого чоловіка хай не втручується ніхто третій. Бувай здорова. (Цілюються). І хто був подумав про се ще перед роком.

Мар. Оксано, подумай тільки.

Окс. Вже все обдумала. Тепер пора на діло, до якого треба всі сили зібрати. До побачення! (Скоро виходить).

Мар. (хоче її відпровадити).

Окс. Ні, ні, дякую, я сама.

5. Виступ.

Мар. (сама. збентежена). Ото раз історія. Чиж би Дмитро дійсно...? Це було би страшно. А мій чоловік мав би також потаємну кімнату? Чиж би Оксана мала слухність. Вчора, коли радникова мені про се говорила я сміялася, але сьогодні та Оксана мене дійсно занепокоїла. Мушу переконатися. Чиж жінка не має до сього права? Чоловік не повинен мати таємниць перед жінкою — принайменше таких ні, про які можна би пліоткувати.

6. Виступ.

(Входить Параска з блюзою під рукою і хоче йти в двері на право)

Мар. (до себе). Може вона щось знає про се... (голосно) Параско!

Пар. (вже в дверях, здригається, при тім з сурдута випадає із брязком ключ). Прошу пані?

Мар. Ти куди?

Пар. Таже несу сурдут пана до габінету.

Мар. А що там випало з кишені?

Пар. (підносить). Це певно ключ від панового бюрка.

Мар. Таже бо то великий ключ.

Пар. Ах так, таже то від панового габінету.

Мар. Панів ключ виджу в замку.

Пар. (засоромлена). Но, то я не знаю.

Мар. О, Параско, мене не ошукаеш. Ти почервоніла і гикаєшся, давай сюди ключ. (Параска подає).

Мар. Той ключ, то ні один із наших ключів, бо я всі наші ключі добре знаю.

Пар. Прошу пані, таже я не знаю.

Мар. (з притиском). Але я знаю. Той ключ то від панової таємної кімнати.

Пар. (остовпіла). ...таємної кімнати? А пані відки се знають?

Мар. Ти хотіла мене ошукати, але я все знаю.

Пар. Га! Та коли пані вже все знають.

Мар. При котрій вулиці є та таємна кімната?

Пар. Таже при Старогончарській.

Мар. А видиш, я хотіла зробити чоловікови несподіванку і забула число дому.

Пар. Ой, прошу пані того я вже не смію сказати.

Мар. Обійдуся, я і так собі пригадаю, сім, сім...

Пар. Таже сімнайцять.

Мар. Ось, тепер несподіванка вдасться на прочуд.

Пар. (виходить). Видно, що пан самі їй всьо сказали. Я не писнула ні словечка.

Мар. (сама). Отже я таки дізналася. Зараз піду туди і перевірю, що є на річи. (Виходить).

II. ДІЯ.

(Таємна кімната. Двері по середині. Коло дверей велика шафа, вікно на право. Коло вікна клітка з канарками, на ліво під стіною токарня (варстат) з приборами, на стіні висять шаблі, рукавиці до боксу, люльки, на столику тютюн та прибори до курення).

1. Виступ.

Х а п. Ото спека! і що за ідіотизм тягнути мене з собою на дворець. (Скидає блюзу і вішає її в шафі, з відки бере вигідник (шляфрок), у який вбирається). І був би завіз мене на сам дворень. — Гм! Чи він часом на мене не заздрісний. Але за то тепер кілька годин у спокою передрімаюся. (Закурює люльку). Але, але, щось моя дружина була сьогодні дуже заздрісна. — Коли я ще був кавалером — то та її заздрість дуже мені подобалася; та я навіть частенько доливав оливи до огню а її заздрість була доказом любови.

Але для жонатого заздрість дуже невігідна... (схапується). А се що? Хтось відчиняє двері. Се певно Параска (хоче кластися знов).

2. Виступ.

(Отвираються двері і входить Марія).

М а р. Ах! (стримується побачивши Хапливого).

Х а п. (здрігається із несподіванки). Пані меценасова! Як пані сюди дісталися? Хто зрадив вам...

М а р. Я прийшла, сюди... я дуже збентежена, цілком ненадіялася, що побачу тут вас!

Х а п. Отже не мене? А кожоґ би?

М а р. Я попалася то мушу сказати правду.

Х а п. (весело). Попались? Мені здається, що то я радше попався.

М а р. Мені донесено, що мій чоловік наняв собі таємну кімнату.

Х а п. І ви певно підозрівали щось найгіршого?

М а р. (широ). То ні, але я страшно цікава була знати, що він тут робить.

Х а п. Івась поїхав, ви використали нагоду, перекупили Параску...

М а р. О, її не треба було перекуповати, вона й так випапляла все.

Х а п. І ви прийшли, щоби особисто переконатися...

Мар. Я дуже здивована, що стрінула вас у кімнаті свого чоловіка...

Хап. То дуже просто, бо ми оба наняли ту кімнату.

Мар. На спілку? Це мабуть успокоїть дещо вашу дружину.

Хап. То й вона вже щось про се знає?

Мар. Вона дуже заздрісна і здавна щось підозріває і як не нині то завтра можете ждати тут її відвідин.

Хап. (зітхає). Зраджена наша таємниця а присмність попсована.

Мар. Але що ви властиво тут робите?

Хап. Курино, фехтуємо, боксуємо, слухаємо канарків. Кажете, що моя дружина про все довідалася. (Сміється). Тому вона була така неспокійна в останніх днях. Йй все привиджувалися любовні пригоди, а в дійсности ви перша дама, що переступила сей поріг. Це моя перша стріча.

Мар. (перелякана). То слово пригадує мені, що мій побут тут дуже невідповідний. Прощавайте, дальші вияснення пізніше.

Хап. Дійсно, найкраще буде, коли негайно відійдете. Коли б хто так побачив, що ви були зі мною сам на сам у таємній кімнаті...

Мар. (перелякано). Не можу навіть про се подумати. (Хоче відійти, з надвору хтось стукає до дверей. Тихо). Хтось стукає! Хто би се міг бути? (Стукання повторяється).

Хап. Це певно Параска.

Окс. (з надвору). Дмитре! Дмитре!

Хап. (тихо). А сервус! Таже то моя жінка. А я тут з вами сам на сам!

Мар. (перелякано). А вона звірилася мені перед годиною, що прийде тут завтра. Чи не подумає, що я з вами в змові?

Окс. Отвори негайно!

Хап. (плаксиво). А вона така вибухова. В домі мешкає багато людей. А то буде гарна стріча.

Мар. Чи не могла би я де сховатися?

Окс. Отвирай зараз!

Хап. Як хочете сховатися, то прошу тут до тої шафи.

Мар. Добре, добре, тільки скоро!

Окс. Я знаю, що ти в тій кімнаті і Отвирай!

Хап. (голосно). Вже отвираю. (Замикає шафу; ключ ховає до кишені і отвирає середні двері).

3. Виступ.

Оксана (входить скоро, оглядається довкруги, начеби за чимось шукала і стає здивована).

Хап. (прийшов дещо до себе, ховає люльку за плечима). Ну?

Окс. Ти чому негайно не отворив?

Хап. Яким се ти тоном питаєш?

О к с. А ось, коли я стукаю а мій чоловік не отвирає, то чейже можу запитати про причину!

Х а п. Причина простенька! Я задрімав і не почув тебе відразу. (Йде передом на ліво).

О к с. (шукає на право). Тут нікого нема!

Х а п. Можу тепер тебе запитати, що властиво привело тебе сюди?

О к с. (прикро). Дивує тебе, що я тут?

Х а п. Дійсно дивує!

О к с. Любий друже, коли жінка дізнається, що її муж винаняв собі таємну кімнату, де що дня сидить по кілька годин — то чиж можеш дивуватися, що й вона хоче знати, що то за таємниці тут діються?

Х а п. (сміється). Але деж там, особливо коли жінка має то нещасте і є страшно заздрісна та бачить усюди привиди. Але найліпше боротися з привидами в той спосіб, що йдеться прямо на них. Тоді духи скоренько зникають.

О к с. Але що ти тут робиш властиво?

Х а п. (показує люльку). Я курю!

О к с. (розчаровано). Ти куриш?

Х а п. (спокійно). Бачиш, любчику, коли я залицявся до тебе, ти заявила рішучо, що ніколи не вийшла би за курця. Чогось подібного ти прямо не стерпіла би. Але ж бо я надто вже був привик до курення. І я через се мусів перед тобою ховатися і курити дома. Але коли ми поженилися і ти перейшла до мене — не міг я уже курити дома тож винаняв собі тут кімнату де міг свобідно та вигідно курити.

О к с. (до себе). Отже він таки курить. Ну, коли поза тим нема нічого біншого!

Х а п. Але й це ще не все!

О к с. Якто не все?

Х а п. О, в мене більше гріхів на совісти. Ти знаєш як я любив пташки. По вінчанні ти й сього не захотіла терпіти, тебе дразнив спів і щебетанне птичок...

О к с. Бо ти їх більше слухав чим мене.

Х а п. А до того множитья смітте — то я тут поставив свої клітки.

О к с. (стає перед кліткою). Боже, отож я була нерозумна!

Х а п. Тай на токарні я любив працювати, але тебе відрізаня боліла голова — і я тут уставив токарню!

О к с. (ніжно). Любий!

Х а п. Ти не мала ніякого згляду для моїх малих привичок і я мусів із ними перед тобою ховатися аж до сего затишного гнізда. Там уложені мої люльки, там висять шаблі; старий стрілець не радо з ними розлучається, там рукавиці до боксу, річі, що все тебе женували. Ба, ти мені навіть не дозволяла ходити в вигіднику (шляфроку).

О к с. (широ). Любчику, я дуже, дуже засоромлена. Прости мені?

Х а п. Що Оксано?

О к с. А мої ревності. Я тебе жакливо підозривала, слідкувала за тобою, прямо напад тут урядила на тебе — коли б ти на мене загнівався — то мав би цілковиту слухність! (Хоче його обняти). Простиш мені?

Х а п. (приятно). Коли так до мене говориш — (цілуються) яж знаю, зазрість це недуга, що опановує твої найкращі почування.

О к с. (дуже любо). Ах! я й сама дуже від того мучуся! А ти все такий добрий, так радо прощаєш усі мої дурниці. А дальше, коли б я була знала, що ти так дуже любиш курити, що так дуже любиш пташки і токарню, то прецінь була би на це все найшла в нас кімнатку, де би ти був сам собі пан. Любчику, тепер така гарна погода, знаєш що, ходи, підемо заграємо ситківку, ми вже так давно не грали, при тім можеш собі закурити — і подумаємо, як би в нас найти для тебе окремих кутік. (Обіймає його і цілує). Добре, любчику?

Х а п. (радісно). Алеж дуже радо, сейчас! (Відвертається, до себе). А сервус, таже я забув про Марію!

О к с. Ходи, ходи!

Х а п. (збентежено). Любчику.

О к с. Де твоя блюза? Вбирайся!

Х а п. Якраз блюза — я не можу йти з тобою.

О к с. Не можеш йти?

Х а п. Ні; подумай собі — коли я переходив через сїни — ти може помітила там купу дощок, зачіпився я на сучок та вирвав гарненьку діру в блюзі. Я й зараз післав її хлопцем до кравця. Як довго нема блюзи я тут вязень.

О к с. Позволиш, що остану з тобою, заки не принесуть лоцманки.

Х а п. (все ще збентежено). Це могло би довгенько потревати — дірочка велитенська.

О к с. (її підозріння зростає, до себе). А се що? (Голосно). Але ж мені нічого на годинці не залежить.

Х а п. Тут у тім димі? Але ж ти до сього зівсім не привикла.

О к с. (до себе). Щось у тім є, він хоче щоби я вийшла.

Х а п. Знаєш, що я тобі предложу.

О к с. Що іменно?

Х а п. Візьми тут фякра на розі, їдь до дому та привези мені нову блюзу. Візьми заразом ситця і мячики...

О к с. (до себе). Отже хоче мене позбутися за всяку ціну.

Х а п. Ну, що скажеш?

О к с. (наче би думала). Гм, гм! — (до себе). — А він усе таки зрадник.

Х а п. По ситківці підемо до цукорні.

О к с. (до себе). Ого, як задобрює! (Голосно). Гм, так! (до себе). Це нечиста совість! (Голосно). Отже йду! (До себе). Але очевидно не далеко! (Голосно). Отже радо підеш зі мною грати?

Х а п. Як так можеш питати?

О к с. Отже, коли волиш тут остати, то зрезигную із приємности.

Х а п. Остану тут заки не вернеш із блюзою.

О к с. Ах так із блюзою! Це дуже неприємний і дуже дивний припадок так роздерти собі лоцманку. Небаром привезу тобі нову. До побачення. (Виходить).

Х а п. (відпрсваджує її). Тільки скоро, чим скорше тим ліпше! — Але вона мені не вірить! Вона знов подразнена! Але я незручно брешу. Ах! Так! (Отвирає шафу).

М а р. (виходить) Бідний друже! Я чула все. Моя цікавість наробила вам багато клопоту, вибачайте!

Х а п. (напів із сміхом, напів гнівно). Алеж не говоріть так! Проклята блюза. Ми так уважно вішаємо наші блюзи от там у шафі, щоби їх не було чути тютюном. (Обтирає собі піт). Від брехання я аж упрів.

М а р. Ну, тепер увільню вас скоренько від своєї присутности і разом усіх клопотів.

Х а п. Підождіть трохи! Хай моя жінка відійде подальше; коли б так помітила вас на тій вулиці — а очи має як рись — тай неімовірно заздрісна!

М а р. Я проклинаю свою цікавість і все таки завдячую їй научку, якої довго не забуду.

Х а п. (розсіяно, слухає у напрямі дверей). Научку?

М а р. Бо й я не хотіла, щоби мій чоловік куриє. Бачу там шаблі — і мій фехтує дуже радо а я того не могла стерпіти. А всему винна моя мама, їй все здавалося, що бокс, шерм та стріляння лицюють тільки юнакам а не поважним людям.

Х а п. (усміхається). Цілком як і моя жінка!

М а р. Я все була переконана, що чоловік із любови до жінки повинен покинути всі свої привички, тепер починаю думати, що могло би бути й троха инакше та жінка могла би привикнути до привичок чоловіка.

Х а п. Отсе розумне слово!

М а р. (сміється). А не зробить цього з любови, то повинна зробити з вирахування. Я сама переконалася, що ви мущини, коли не маєте чогось дома, то находите се поза домом а жінка тратить на сім найбільше.

Х а п. Гарно! Отсе ви би повинні пустити в яку комедію, щоби й інші чогось навчилися.

М а р. Чи не ліпше би мені вже йти?

Х а п. (надслухує). Ще хвилинку! (Добродушно). Тільки не судить моєї жінки за строга. Вона все дасться переконати і завдає собі труду побороти свою заздрість, тільки се їй не вдається...

Мар. Ах, любий друже і я се знаю по своїм чоловікові. Ви прецінь його найстарший і найліпший друг — а коло б знав, що ми тут разом — то була би страшна буря. (Стук у двері).

Хап. А то що?

4. Виступ.

(Попередні. Хрущик (з першу з надвору).

Хр. Дмитре! отвори, то я!

Мар. Боже! Мій чоловік!

Хап. (Злякано). А сервус! А він відки тут узявся?

Мар. Я пропала!

Хап. Хай йому грець! А то історія!

Мар. Нема ради! (Ховається у шафу).

Хап. Так, скоренько. (Замикає і ховає ключ). Мені прямо голова крутиться у тім заколоті. (Отвирає середні двері).

Хр. (Увіходить). Я таки спізнився на поїзд; не встиг я прийти, а він фю-фю мені з перед носа.

Хап. (гнівно). Я-ж говорив тобі кілька разів, щоби ти вже йшов!

Хр. Нічого не шкодить, поїду вечірним.

Хап. Ти бо вагався тай вагався, чекав і чекав.

Хр. (сміється). Але ж не клопочися! Добре, що ти тут. Я навіть не маю із собою свого ключа.

Хап. (зажурений). Ти вже на університеті все спізнявся.

Хр. Ну, ну, не кажи так богато казаня! Нічого прецінь не сталося! Приїду кілька годин пізніше а тамчасом покурю собі вигідно. (Скидає блюзу).

Хап. (до себе). А сервус.

Хр. Де ключ від шафи?

Хап. Не знаю.

Хр. (підозріло). Це дивно.

Хап. Може він у Параски.

Хр. (хитає головою). Гм, але пораджу собі. (Бере долото з токарні).

Хап. (стримує його). А ти що хочеш зробити?

Хр. Виважу долотом двері.

Хап. Млеж виломиш замок.

Хр. О, не в сих дверях, вони ж ледви примкнені.

Хап. Алеж остав шляфрок.

Хр. Чому не мати вигоди?

Хап. Зломиш мені долото.

Хр. Не злосьть мене такими дурницями.

Хап. Але ж послухай бо!

Хр. Нічого не хочу слухати.

Хап. Але ж хай тобі поясню..

Хр. Алеж пощо пояснити таку дрібницю? (Виломлює двері).

Хап. Аж тепер буде буря.

5. Виступ.

(Попередні. Оксана (появляється у дверях і слідить за перебігом сцени).

Хр. (Цофається у зад кільха кроків і стоїть остовпілий на вид Марії).

Мар. (виходить із шафи, бере його за руку, несміло). Любий Івасю!

Хап. (бере його за другу руку). Позволь, хай тобі виясню.

Хр. (гляди́ть на них напереміну і відкидає їх руки в безмежнім гніві). О, це ганебно!

Хап. Так, сповид дуже дивний.

Хр. Сповид?! Моя жінка замкнена з іншим, у шафі? І то має бути сповид?

Мар. Дивний случай!

Хр. (люто). Случай? Дуже любий случай. Чого то не творив случай у світі? Цеж найзвичайніший козел відпущення — той случай!

Мар. Алеж послухай спокійно.

Хр. (Перед нею, із руками на плечах). Чи дійсно вважаєш мене за такого дурня, що маю при тім бути спокійний?

Окс. (підходить). А коли б ви навіть хотіли бути спокійним, то я не є спокійна, бо й мене обиджено не менше.

Хап. І вона це? Хай нам тепер Бог помагає.

Хр. Отже чи я помилявся, коли ганив твою увічливість до того підлизи?

Мар. Любий друже...

Хр. (голоснійше). Чиж не мав я слушности, коли мучили мене недовіря і підозріння супроти тебе?

Мар. Алеж слухай бо!

Окс. (до Хапливого). А що ти можеш тепер сказати?

Хр. О мій виїзд дуже тобі придався.

Окс. Отже твоя блюза роздерлася?

Хр. Шкода, що я прийшов та попсував тобі солодкім сходуни.

Окс. Отже та таємна кімната служить тільки до курення?

Хр. Негіднице, то так відплачуеш мені за любов, вірність і ніжність!

Мар. Любий друже —

Окс. Ось як виглядає кінець мого щастя.

Хап. Алеж вислухай бо —

Хр. Ні, ні — так ганебно не ошукано ще ні одного
мущини.

Мар. Коли лише —

Окс. Так скоро я тобі змудилася, я ніколи би цього не
припускала.

Хап. Оксаночко, прошу тебе —

Хр. Га, мої прочуття не завели мене.

Мар. Лиш одно слово —

Окс. Ось, стоять обоє у почутті важкої провини.

Хап. (кричить гнівно). Алеж до сто чортів слухайте і прий-
діть до розуму.

Хр. І ти ще смієш підносити голос? (кидається до нього).

Наганяю жінку але на тобі зраднику пімщуся криваво!

Окс. Цілком слушно, пімстїть себе і мене.

Хр. Ось як підступно поступив ти проти свого при-
ятеля.

Окс. (до Марії). Ось як ти мене ошукала.

Хр. Цілі роки були ми друзями в добрі і злі — і ось
як ти мене зрадив.

Окс. Всі гадки мої знала ти гадючко — а тепер, ах! се
страшне!

Хр. Прямо не ма слів на твою ганебну поведінку!

Хап. Ти вдурів!

Хр. І ти ще дивуєш ся? А хто довів мене до того?
(хапає його за груди).

Хап. (вириваєся). Аж тепер маю досить.

Хр. Ти маєш досить, ти?! О, сього вже мені за бо-
гато. (Біжить до стіни, зриває дві шаблі, бере одну а другу кидає під
ноги Хапливому).

Мар. Коли б ти була при змислах —

Окс. То ти позбавила мене змислів.

Хр. Боронися! Один із нас мусигь упасти.

Хап. Алеж прийди до себе!

Хр. Боронися, бо вбю тебе як собаку! (Підносить шаблю).

Хап. (піднімає шаблю). Ну то до чорта, поміж божевіль-
ними й самому можна збожеволіти.

Мар. (кидається поміж обоїх). Алеж на Бога!

Окс. (хапає її на бік). Боїшся о свого коханця?

Хр. Ну, починаймо.

Хап. (складається). Бий!

Окс. Так, тільки кров може змити цю обиду.

Мар. Заклинаю вас —

Хр. }
Хап. } (бються)

Мар. Ах, не можу більше (падає на крісло). Оксано —
цеж помилка.

Окс. (починає боятися, коли пануть удари). Стійте — пере-
станьте — не проливайте крові!

6. Виступ.

(Попередні. Параска з шляфроком на руці).

Мар. (слабо). Параско, Параско!

Окс. Не дай їм битися, Параско!

Пар. (Нехотючи майже налетіла на борців, оба рівночасно перестають битися).

Хр. Уступися!

Хап. На бік, Параско!

Окс. Розлучи їх, Параско!

Пар. Або то навмисно?

Хр. Чого тобі треба?

Пар. Я принесла вигідник.

Хап. Йди на бік!

Пар. Ані мені сниться, бо то я мабуть усею винна.

Хр. Марш на бік, бо бю!

Пар. (плакливо). То так, прошу пані, то має бути несподіванка для пана?

Хр. Що за несподіванка? (Хапає Параску за руку).

Пар. Та бо я не знаю! Пані так хитро випитували мене нині в полудне, що я зрадила де є таємна кімната.

Хр. Доперва сьогодні по полудні? І від тебе дізналася?

Мар. (набирає відваги). Се вже моя вина; я знала про цю таємну кімнату а з цікавості захотіла я дізнатися, що ти тут робиш!

Хр. Доперва сьогодні?

Окс. Коли се правда, то як ти дісталася в кімнату мого чоловіка?

Хап. Але що там, кімната належить до нас обох! Чи ж не розумієш сього?

Окс. До вас обох? Але ж ти ще сьогодні по полудні не знала?

Мар. Параска згубила ключ — се напровадило мене на слід.

Хр. Але чого сиділа вона в шафі?

Хап. Сховалася перед моєю жінкою, що прийшла тут до мене; злякалася іменно сцени заздрости.

Мар. А потім хотіла я сховатися перед тобою. Се було необдумано — але я так була налякалася — твоя манія підозрівання — твоя нагальність —

Хр. Мені наче камінь з серця скотився.

Окс. Починаю знов дихати.

Хр. (задобрюючи до Марії). Що за нещасне непорозуміння.

Мар. І ти міг подумати, що я невірна?

Окс. (засоромлено). Любий Дмитре!

Хап. (відвертається). Йди, йди, це вже було за багато.

Окс. (пробує його перепросити).

Хр. (подає руку Марії). Прости, Марійко!

Мар. Дуже радо, сповид був дійсно проти мене.

Хр. Моя люба жіночко. (Обнімає її).

Окс. (перепросилася із Хапливим. Із комічним гнівом). Але то ви властиво винні з тою своєю таємничістю!

Хап. Але ж бо ти сама не хотіла —

Окс. Досить уже! Параско, поклич фякра. Перевезете завтра всі ті річі до дому.

Мар. (до Хрущика). Можеш спокійно курити дома.

Окс. Твої пташенята можуть висіти в моїй кімнаті — я їх буду любити — тай курити можеш, кільки хочеш — але правда, не винаймеш уже більше таємної кімнати?

Хап. Хиба то що злого?

Окс. (приязно). Любчику, це вже надто небезпечно! — Нагода робить крадуна.

Коломия, 28. X 1928.

**Отсі театральні видання можна набути
в Видавництві „РЕКОРД“ у Коломиї**

Гр. Марусин: „Хоч раз його правда“ штука на 1 дію, другий наклад (вичерпане)	3. г.
Д. К.: „Не повелосся“, фарса на 1 дію зі співами і танцями (вичерпане)	—
Ле-ле: „Перший голова Ревкому“, фарса на 1 дію зі співами	0:30 "
Ле-ле: „Після равту“, фарса на 1 дію зі співами	0:30 "
О. Бабій: „Военна любов“, жарт на 1 дію зі співами	0:40 "
І. Сургучев: „Осінні скрипки“, драма на 5 дій, переклад Й. Стадника	0:80 "
Микола Айдарів: І. „Фіцлі—Пуцлі“, жарт сценічн. на 1 дію; П. Побрехенька про 3 ловців	0:30 "
А. гр. Фредро: „Які хорі—такі доктори“, комедія на 1 дію в перекладі Й. Стадника	0:60 "
Леонід Андреев: „Життя Людини“, (Жизнь Человѣка), драма в перекладі Федора Дудка	1 00 "
Й. Стадник: „Він не заздрісний“, жарт на 1 дію	0:50 "
А. П. Чехов: „Медвідь“, штука на 1 дію	0:30 "
М. Старицький-М. Степняк: „Ніч під Івана Купала“, 1 дія	0:30 "
Ф. Гриневич: Сатирично-гумористичні монольоги для сцени, ч. І.	0:40 "
В. В. Білібін: „Драconi“ жарт на 1 дію	0:30 "
М. Степняк: „У Різдвяну Ніч“ сцен. карт.	0:40 "
Ф. Дудко: Гріх. драм. карт 1 дія	0:20 "
В. Самійленко: „У Гайхан Бея“, 2 дії	0:60 "
„Сатана в бочці“, комедія зі співами, 1 дія	0:40 "
В. В. Білібін: „Танцюрист“, комедія, 1 дія	0:30 "
Фр. Аляхнович: „Пташка щастя“, 3 дії	0:50 "
Нікорович: „Ніч новоженців“, 1 дія	0:20 "
О. Мірбо: „Злодій“, 1 дія	0:30 "
А. П. Чехов: „На битому шляху“, драма 1 дія	0:40 "
М. Майно: „Гордість“, сценічна карт 1 дія	0:20 "
У. Балевичева: „Не всі дома“, комедія 1 д.	0:30 "
Сатирично-гум. Монольоги, часть II.	0:40 "

22 PAZ 1929

Зл. г.

Тріст. Бернар: „Одинокий вломник на селі“, комедія на 1 дію	0:20
Чебишева-Садовський: „Ялінка“, різдвяна песа на 1 дію	0:20
Йос. Баффіко: „Дві поради“, комедія 1 дія	0:40
Лев Лотоцький: „Людські язика“, комедія	0:40
„Жонатий Мефістофель“, фарс на 3 дії	1:00
Я. Гордін: „Сирітка Хася“, драма, 4 дії	1:00
К. Покішук: „Тривожні душі“ песа на 3 дії	1:00
В. Біблібін: „Лі недуга“, комедія 1 дія	0:40
Трістан Бернар: „Примхи долі“, комедія на 1 д.	0:40
Л. Андреев: „Дні нашого життя“, песа на 4 д. в перекладі О. Бабія	1:20
П. Карпенко: „Заручини по смерті“, комедія на 2 дії	0:80
М. Старицький: „Як ковбаса та чарка“, комедія на 1 д.	0:80
В. Мартиневич: „По коляді“, жарт на 1 дію	0:20
Гр. Марусин: „Пан писар“, ком. на 3 дії	0:60
С. Калинець: „Сватання в нецках“, жарт на 1 дію (вечерпане)	—
С. Калинець: „Знахорка Солоха“, сц. к. 1 дія	0:30
Вол. Мартиневич: „Перелесник“ драма 5 д.	1:00
Д. Гункевич: „Жертви темноти“, драма з життя канадійських переселенців	1:00
В. Мартиневич: „Весілля з поправками“, жарт на 2 дії	0:40
Клим Полішук: „Гад звіринецький“, драмат. картина в 4 відсл.	0:30
Степан Качмар: „Пригоди вчать згоди“ ком. на 3 дії	1:00
М. Омелянець: „Лихо з жінкою, лихо без жінки“ ком. на 1 дію	0:30
Д. Гункевич: „Клюб Суффражисток“, ком. з амер. життя, 5 дій	1:00
В. Полянський: „Дядько Тарас“, сц. карт. 1. (вечерп.)	
I—1926) І. Луцик: „Три герби“, ком. на 3 дії	1:60
(II—1926) О. Бабій: „Родинна тайна“, др. на 3 д.	1:60
(III—1926) В. Казанівський: „Чорт не жінка“, жарт	0:60
(IV—1926) І. Зубенко: „Горе баблям“, оперета на 3 дії	1:00
(V—1926) Л. Лотоцький: „Закукурічені тітки“ комедія на 3 дії	1:20
(VI—1926) І. Я. Луцик: „Вифлеємська ніч“, сценічна ораторія	1:60
(VII—1926) Гушалевиц: „Цідгоряне“	
П. Франко: „Заздрісні“ ком. у 2 діях	
П. Франко: „Марко Спотикайло“ ком. у	

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001009025583